ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй ...рховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 90 (6280)
МАЙН
9
СРЕДА
1951 он

Сэн 20 мүнгэн.

Мүнөөдэр советскэ арад агууехэ Илалтын Үдэрые һайндэрлэжэ байна.

Баатар советскэ арад ба тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ алдар соло!

Манай агууехэ вождь ба полководец нүхэр СТАЛИН мандаха болтогой!

СОВЕТСКЭ АРАДАЙ АГУУЕХЭ ИЛАЛТА

...шистска Германиие үй дэлдэ... агууехэ илалтын зургаадахи ... ой мүнөөдэр гүйсэбэ. Энэ ...аланта ба алдарта һайндэр ... Эхэ оронойнгоо бэеэ даанхай ...лалай түлөө тэмсэлдэ, бүхы ...ийн арадуудай эрхэ сүлөөгэй ...тэмсэлдэ советскэ арадай ...үлһэн габьяа түгэс баатар...ануудай гайхамшаг хуудаһа... болон хүн түрэлтэнэй түүхэ...роо.

...ргаан жэлэй урда тээ, 1945 ...майн 9-дэ, арад зондоо ра...оор хандаха зуураа, манай ...вождь ба багша нүхэр Сталин ...жэ хэлээ һэн:

«Германиие бүримүһэн бута со... ...н түүхэтэ үдэр. германска им...ализмые манай арадай илаһан ...эхэ илалтын үдэр ерээ гэжэ ...үндэһэ баримтатайгаар мэ...жэ шадаха байнабди».

...э дайнда илажа, хүн түрэлтэ...хорото муухай дайсаниие һү... усадхахын тула манай арад ...дэ үзэгдөө-дуулдаагүй ехэ ...изм гаргаха ёһотой болоо һэн. ...лизмын оронние эзэмдэн ...аха, советскэ хүнүүдэй эрхэ сү...үгы хэжэ, богоолнууд болго...рэшэлэн дэлхэйн бүхы ара...ые хара һабартаа хабшан зон...о ба зобоохо гэһэн галзуу ...гадаа гитлеровскэ дээрмэшэд ...лаан, үсэд ехээр бэлдэһэн ...а. Гэбэшье, Эхэ орондоо хи...тэй үнэн байхэ үзэл бодолтой-..., ахадүүгэй хани барисаанай ...рилсан туһалалсалгын үзэл ...тойгоор Ленин—Сталинай ...ин хүмүүжүүлһэн советскэ ...д агууехэ вождиингоо сэсэн ...н хүтэлбэри доро түрэл Эсэгэ ...о, зол жаргалаа аршалан ...алхын түлөө героическа тэм...хэрэм мэтээр жагсан бодоо ...

...шистнуудые һамна сохин, ...а харша гитлеровскэ «шэнэ ...» гэдэгые Европодо усадхан, ...скэ Союзнай империализмда ...үү имагта шанга сохилто хэ... байна. Эсэгэ ороноо хамгаал... Агууехэ дайнда СССР-эй бэе...н илалтань үргэдэн дэлгэр...айгаа социализмын хүгжэлтэ...үдхэн барагдажа байгша ка...истическэ системын улам һу... хосоролгодо туһа дүхэм бо... Тиин, манай арад Эхэ оро...оо нэрэ түрэ, эрхэ сүлөө ба ...анхай байдалые аршалан ...алаа, мүн фашизмын дарлал...оро ороһон Европын арадуу...үлөөлхэ агууехэ үүргэ дүүр... Алдарта Советскэ Арми импе...змын гэнжые таһа сохижо, ...истическэ хүгжэлтын замда ... ябадалдань Центральна ба ...Урда Европын ажалшадта ...аа.

...льшевистскэ парти болбол ...г ба тылые дабагдашагүй бата ...ь болгон, дайсанаа дараха ...тэ бүхы советскэ арадай хү...ые зорюулаа һэн. Тиин, бү... советскэ общественэ морально-...ическэ нэгэдэл, арадуудай ... эрхын ба хани барисаанай ...бодол, дүлэтэ советскэ па...изм хадаа дайнай илалта тү... дүүрэлгэдэ шиидхэхы ёһоор ...лһэн байна.

...оронойнгоо нэрэ түрэ ба сү...й түлөө тэмсэлэй арюун һай...юрилгонууд советскэ хүнүүдые ...мшаг баатаршалгануудта зо...ригжуулаа. Эдэнэр фронт дээрэ дайсантай дайлалдахадаа, тылдэхи фабриканууд ба заводуудта, колхозно үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэрилхэдөө — хаа хаанагүй гвардейскэ ёһоной габьяа гарган, фашистска булимтарагшадые илаха илалта бэлэдхэн бэелүүлһэн байха юм.

Энээндэ манай республика эли тодо жэшээ болоно. Бурят-монгол арадай хүбүүд ба басагад Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай фронтнууд дээрэ бүхы советскэ арадай хүбүүд, басагадтай сугтаа дайлалдаа. Габьяа түгэлдэр 19 сэрэгшэд —манай нютагаархид — Советскэ Союзай Геройн дээдэ нэрэзэргэдэ хүртөө. Бурят-монгол арадай хэдэн мянган эрхим хүбүүд, басагад шэн габьяа, эрэлхэг зориг гаргаһанай түлөө орденууд ба медальнуудаар шагнагдаа.

Бурят-Монголой ажалшад тылдэ баатаршалга гарган ажаллажа, дайсаниие нисуулха илалта бэлэдхэлсээ. Республикын хүдэлмэришэд, колхознигууд ба интеллигенци Советскэ Армияа зэбсэглэлгэдэ зорюулан 86 миллион үлүүтэй түхэриг мүнгэ суглуулһан, тэрээнһээ гадна фронтовигуудта 153 вагон бэлэгүүдые эльгээһэн байха юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн хадаа манай, советскэ, общественэ ба гүрэнэй байгуулалтын дэлхэй дээрэ эрхим, эгээн бата бэхи ба хэлбэришэгүй байһые тодоор харуулаа.

Гитлеровецүүдэй зүгһөө түрибэлгүй ехэ хохидол ушаруулбашье һаань, манай гүрэн бүри хүсэтэй ба үшөө бата бэхи боложо дайгаа дүүргээ. Советскэ Союзай ажалшад коммунистическэ партиин, агууехэ Сталинай хүтэлбэри доро ябажа, дайнай һандаралнуудые бүримүһэн һэргээн заһаруулаа, дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлэй түсэбые промышленностиин талаар 4 жэл 3 һара соо амжалтатайгаар дүүргээд, асари ехэ шэнэ хэрэгүүдые шиидхэжэ байна.

Дайнай хойто тээхи бэрхэшээлнүүдые СССР дабажа шадахагүй бэзэ гэжэ империалистнуудай һанаашань гутамшагаар буруу һүрөө.

Советскэ арад дайнда дурагүй, харин зохёон байгуулхы амгалан ажал эрхилхые, энхэ тайбан ажаһуухые хүсэнэ. Тиимэл ушарһаа, дай үүдхэгшэдэй аашануудые эрид шууд элишэлэн, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай тала баригшадай тугые баригшань болонхой. Эб найрамдалай, социализмын ба демократиин түлөө тэмсэлшэдэй—үнэн зүб хэрэгэй, арадуудай зол жаргалай түлөө тэмсэлшэдэй лагерь үдэрһөө үдэртэ үргэдэжэ, улам хүсэтэй боложо үргэлжэлһөөр.

Дай жүрөөдэгшэ американо-английска империалистнуудай алибаа заналтаһаань советскэ арад айнагүй, харин өөрынгөө хүсэнлэ, хэрэгэйнгээ үнэн зүбтэ этигэдэг тула улам, улам урагшаа—ажахын ба культурна байгуулалтын шэнэ амжалтануул тээшэ найдамтайгаар дабшажа ябана.

Өөһэдынгөө бүхы илалтануудаар большевигүүдэй партиин, вождь ба багша нүхэр Сталинай сэсэн мэргэн хүтэлбэридэ уялгатайбди гэжэ советскэ арад мэдэнэ.

Коммунистическэ байгуулалтын шэнэ илалтанууд тээшэ—урагшаа, нүхэдүүд!

Радиогой үдэртэ зорюулагдаһан баярай заседани

...иогой үдэртэ зорюулагдаһан ...московско городской баярай ...ни уржадэр майн 7-до, ...удай байшангай колонно зал ...лобо.

...эр И. В. Сталин түрүүтэй ...)-гэй ЦК-гэй Политбюро ...агүй үни удаан альгата... доро хүндэтэ президиумдэ ...дана.

...иогой үдэр тухай элидхэлые ...Р-эй хэлхеэ холбооной хэрэг...дэй промышленностиин Ми... нүхэр Г. В. Алексеенко хэбэ. ...тскэ Союз хадаа радиогой Эхэ орон мүн. 56 жэлэй саада тээ, 1895 ондо А. С. Попов өөрынгөө ухаалан зохёолгоор дэлхэйн культурые баяжуулаа.

Советскэ Союзда радио болбол эб найрамдалай хэрэгтэ, ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ алба хэнэ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Заседанида хабаадагшад нүхэр И. В. Сталинда эльгээхэ амаршалые угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр батадан абаа.

(ТАСС).

Коммунизмын агууехэ барилгануудые түргэдхэхын түлөө

Эрдэмтэдэй үгэ

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ Гүрэнэй урьһаламжа захилгада зорюулагдаһан суглаан советскэ наукын штабта—СССР-эй наукануудай Академиин Президиумдэ болоо.

—Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ,—гэжэ профессор Я. М. Толлочко хэлэбэ,—советскэ арад гүрэндөө 130 миллиард түхэриг урьһаар үгэһэн байна. Энэмнай арадай ажахыда оруулагдаһан ба дайнай хойтохи табанжэлэй зорилгонуудые дүүргэлгэдэ зорюулагдаһан байха юм. Бүри һайхан ерээдүй—коммунизмда бидэниие дүтэлүүлхэ шэнэ урьһаламжа гаргалгые ехэтэ һайшаанабди.

—Капиталистическэ оронуудта хүдэлмэригүйдэлгэ улам һүжэржэ, ажалша олониитын үгырэл хооһоролго дэлгэржэ байна. Олон миллион простой хүнүүд эб найрамдалай ба прогрессэй түшэг тулгуури —манай орон тээшэ баяртайгаар харана, — гэжэ профессор И. В. Глущенко хэлэбэ.

Тус суглаан дээрэ ондоошье эрдэмтэд патриотическа үгэнүүдые хэлээ. Советскэ арадай ба бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй гениальна вождь, багша нүхэр И. В. Сталинай хүндэлэлдэ альгаташалган зал соо удаан замхабагүй.

Советскэ эрдэмтэд СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ Гүрэнэй урьһаламжые нэгэн һанаалтайгаар захиба.

Эхэ оромнай һалбаран хүгжэг лэ!

Улан-Удын модоной заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад заводойнгоо клуб соо олоороо сугларба. Шэнэ урьһаламжа гаргаха тухай правительствын тогтоолые тэдэнэр баяр баясхалантайгаар угтаба.

Шэнэ урьһаламжа захижа, коммунизм байгуулгада өөһэдынгөө хубитые оруулхые хүн бүхэн хүсэнэ. Митинг дээрэ эгээн түрүүлжэ патриотическа дүлэтэ үгэ хэлэһэн стахановец нүхэр Решанин мянган түхэригтэ урьһаламжа захиба.

Стахановецууд Загайлов, Михайловский, Лебеденко болон бусад һарынгаа салингай 115—120 процентдэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай инвалид нүхэр Серебренников салингайнгаа 125 процентдэ шэнэ урьһаламжа захяа.

Эрхим шанартай барилгын модонуудые үйлэдбэрилэн гаргажа, коммунизмын асари ехэ барилгануудта эльгээжэ байдаг эрхим стахановецууд нүхэд Марчук, Неудачин, Мухамедзинов, Золотарёва, Еремеева, Замятина болон бусад энэ урьһаламжа эдэбхитэйгээр захиһан байна.

Д. Аюшеев.

Коммунизмын барилгануудта зорюулна

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой шэрэм шудхалгын цехын коллектив советскэ правительство, большевистскэ парти ба агууехэ Сталинда үнэн сэхэ байһанаа үшөө дахин харуулба. Шэнэ урьһаламжа гаргаха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой радиогоор дамжуулагдахадань тэдэнэр коллективнээр шагнаа.

Удаань митинг боложо, тэрээн дээрэ цехын түрүү стахановец нүхэр Кузнецов иигэжэ мэдүүлбэ:

—Коммунизмын агууехэ барилгануудые саг болзор сооһь дүүргэхэ хэрэгтэ шэнэ урьһаламжа түйлай ехэ удхашанартай. Олон миллион советскэ хүнүүдэй ажалай түхэригүүд Волга, Днепр, Аму-Дарья мүрэнүүд дээрэ баригдажа байгаа коммунизмын агууехэ барилгануудые түргэдхэхэ хэрэгтэ зорюулагдана. Тиимэһээ би 5 неделиингээ салинда шэнэ урьһаламжа захинаб.

Нүхэр Кузнецовой жэшээгээр бусад хүдэлмэришэд урьһаламжа захилгада тон эдэбхитэйгээр хабаалаа. Слесарь Кашнев, формовщик Николайчук, стахановка Ферапонтова болон бусад мүн лэ 5—5 неделиингээ салингаар урьһаламжа захяа.

М. Самбиев.

Салинһаа үлүү ехээр

КАБАНСК. (**Телефоноор абтаба**). Майн 3-най үдэшэ аймагай ажалшад шэнэ урьһаламжа захижа эхилээ. Түмэр замай 12-дохи дистанциин хүдэлмэришэд хэлхеэ холбооной аймагай конторын 51 хүдэлмэрилэгшэд салинһаа үлүү ехэ хэмжээтэйгээр энэ урьһаламжа захяа.

Аймагай колхознигууд тарянайнгаа полинууд дээрэ митингнүүдые хээ. Тэдэ баһал ехэ эдэбхи харуулна.

С. Поломошин.

МОДО ТАРИЛГА ҮРГЭНӨӨР ЯБУУЛАГДАНА

САРАТОВ. Хамгаалгын модо тариха Саратовска территориальна Управлениин ой модоной станцинуудай ба ажахынуудай коллективүүд мянга гаран гектар газарта модо тариһан ба һуулгаһан байна.

Энэ жэлэй хабар — эрхим агротехникын ба механизациин хабар мүн. Гүрэнэй ой модоной полосануудай участогуудта модо тариха хүдэлмэри гүйсэд механизировалагдаа.

Энэ жэл тэндэхи хамгаалгын ой модоной ажахынуудай 9.820 гектарта — үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ нэгэ хахад дахин ехэ газарта — модо һуулгаха зорилго табигдаа. Модо тарилгаа жэлэйнгээ түсэбые хабартаа дүүргэхээр шиидэнхэй.

Хамгаалгын ой модоной станцинууд ба ажахынууд колхозно модо тариғшадта ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Тэдэнэр колхозуудта зорюулан модоной 14.700 мянган үрһэнүүдые бэлэдхээ.

Эб найрамдалай түлөө залуу тэмсэлшэдэй Бүхэдэлхэйн фестивальда зорюулагдаһан эрхим дуунуудай КОНКУРС

ВЛКСМ-эй ЦК СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи искусствын хэрэгые эрхилхэ комитедтэй, советскэ композиторнуудай союзтай ба советскэ уранзохёолшодой союзтай хамтадаа эб найрамдалай түлөө залуу тэмсэлшэдэй Бүхэдэлхэйн фестивальда зорюулагдаһан олоной дуунуудые зохёохо конкурс соносхобо.

Энэнь бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэ демократическа залуушуулай тэмсэлдэ зорюулагдаһан шэнэ дуунуудые бии болгохо зорилготой.

Эрхим дуунуудай түлөө иимэ шангууд тогтоогдоо гэбэл: нэгэдэхи нэгэ шан 15 мянган түхэриг, хоёрдохи нэгэ шан—10 мянган түхэриг, гурбадахи—хоёр 5—5 мянган түхэриг.

Шанда хүртэһэн дуунууд эб найрамдалай түлөө залуу тэмсэлшэдэй Бүхэдэлхэйн III фестивалиин уласхоорондын конкурсдо табигдаха байна.

Авторнуудынь өөрынгөө нэрэтэй текстын рукописиие хабсаргажа, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи искусствын хэрэгүүдые эрхилхэ комитедэй харьяата хүгжэмэй эмхи зургаануудай Главна Управленидэ (Москва, Неглинная 15) энэ оной июлиин 1-һээ оройтонгүй эльгээхэ юм.

Конкурсын дүнгые 1951 оной июлиин 10 болотор гаргаха байна.

(ТАСС).

ЭЛДЭБ ҺОНИНУУД

★ Ставропольско хизаарай колхозууд хлопок тарилгаяа дүүргээ. Тарилгын талмайн хахадынь үндэр ургасата 611—Б гэжэ шэнэ сортын үрһэнүүдээр таригдаа. Тарилгын хүдэлмэринүүд бүхылөө машинануудаар хэгдэбэ. Үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулбал хлопок тарилгын талмай 10 мянган гектараар үргэдхэгдөө.

★ Заһабарилгын һүүлээр ябаха техническэ нормонуудаа ниилээд олоор үлүүлһэн шофернууд-зуун мянгатанай хүдэлөөн Карело-Финскэ ССР-эй автоколоннонуудта үргэнөөр дэлгэрээ. Эндэ хоёрдохи шофер бүхэн зуун мянган километр ябаа.

★ Колхозно ба совхозно хонин һүрэгүүдэй бэлшэлэг Кара-Кумдахи (Туркмени) бэлшээринүүдтэ хонидой нооһо хайшалжа эхилээ. 450 мянган хонидой нооһо электромеханическа аргаар хайшалха байна, энэнь нёдондо жэлэйхиһээ ниилээд олон болоно.

★ Кустанайска ба Майликульска морин заводуудай (Казахстан) коллективүүд моринажалай Бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэдтэй хамтадаа «Кустанайска» гэжэ шэнэ үүлтэрэй моридые бии болгоо. Энэ хэдээ тэргэдэ хүллэхэ ба эмээллээд ябаха, казахска нютагай моринной һайжаруулагдаһан үүлтэр гээшэ.

★ Львовто ВУЗ-үүдай студентнүүдэй научна зохёолнуудые харалга боложо эхилээ. Түс харалгада 300 шахуу научна зохёолнууд —үнгэрһэн жэлэйхиһээ нэгэ хахад дахин олоор табигдаа.

Советскэ арадай бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалта

Генерал-майор И. ЗУБКОВ.

Советскэ арад, тэрээнтэй хамта бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэн фашистска Германиие илаһан Илалтын Үдэрые майн 9-дэ тэмдэглэнэ.

Зургаан жэлэй саада тээ арад зондо хандажа, радиогоор хэлэһэн үгэ соогоо нүхэр Сталин иигэжэ хэлээ һэн: «Германиие эсэслэн бута сохин һалгааһан түүхэтэ үдэр, германска империализмые илаһан манай арадай агуухэ илалтын үдэр ерээ гэжэ мүнөө бидэнэр хүсэд үндэһэ баримтатайгаар мэдүүлхэ ёһотой байнабди.

Манай Эхэ ороной эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байхынь түлөө тэмсэлдэ бидэнэй үзэһэн агуухэ гэмтэл, дайнай ябаса соогуур манай арадай үзэһэн тоолошогүй ехэ, хохидол ба зоболон, Эсэгэ оронойнгоо аша туһада үргэһэн тылдэхи ба фронт дээрэхи хүсэлэлгэ түгэлдэр ажал,—мини үнгэрөөгүй, дайсаниие бүримүһэн илаһан ябадалаар түгэсэбэ».

Гитлеровскэ Германида эсэргүү Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн юрын дайн байгаагүй. Энэ халаа имагтал хоёр арминуудай хоорондохи дайн бэшэ, харин фашизмын бузар муухай хүсэнүүдтэ эсэргүү бүхы советскэ арадай дайн байгаа.

Түрүүшынгээ үдэрнүүдһээ эхилээд, бүгэдэарадай шэнжэтэй болоһон энэ дайнда манай арад гансал өөрынгөө агуухэ социалистическэ Эхэ ороной нэрэ түрэ, эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалые хамгаалһан бэшэ, харин фашистска дарлалтада ороһон Европын арадуудые сүлөөлхэ гэһэн агуухэ үүргэ дүүргэһэн байна. Тиимэһээ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда түйлаһан советскэ арадай илалтань бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удхашанартай байна.

Гитлеровецүүд Советскэ гүрэндэ эсэргүү һанаргалта муухай дай эхилхэдээ Советскэ гүрэниие үгы хэхэ, советскэ арадые хюдаха гү, али фашистска Германиин богоолнууд болгохо гэһэн зорилго табиһан байгаа. Немецко-фашистска булимтарагшад бүхы дэлхэй дээрэ өөһэдынгөө эзэмдэлгэ тогтоохо, бүхы арадуудые фашистска богоолшолгодо оруулха гэжэ эрмэлзээ.

Манай орон дотор социализмын түүхэтэ илалтануудые түйлаһанда, капиталистическэ оронууд дотор хүдэлмэришэнэй революционно хүдэлөөнэй ургаһанда ба колониунууд дотор национально-сүлөөлтын хүдэлөөнэй ургаһанда үхэтэрөө айһан американо-английска империалистнууд мүн иимэ муухай хархис һанал бодолтой байгаа. Тиимэһээ тэдэнэр бусад оронуудые ба арадуудые булимтаран эзэмдэхэ ба богоолшолхо гэһэн хархис гитлеровскэ политикые урмашуулхаһаа гадна, мүн бүхы дэлхэйе эзэмдэхэ гэһэн гитлеровецүүдэй сэрэгэй машина бэлэдхэлгэдэнь сэхэ хабаадаһан байха юм.

Американска монополинууд Германиин сэрэгэй-промышленна потенциалые һэргээн бодхоолгодо олон миллиард доллар оруулаа. Өөһэдынгөө гүрэнүүдэй интересүүдтэ урбаха ябадалһаа татагалзангүйгөөр США-гэй, Англиин ба Францин империалистнууд гитлеровскэ Германиин агрессивнэ политикые али болохоор урмашуулжа, тэрэнэй туһаламжаар Советскэ Союзые, өөһэдынгөө оронуудтахи революционно хүдэлөөе үгы хэхэ гэжэ бодоһон байгаа.

Советскэ Союзтай болоһон дайнай урда тээ Европын 11 оронуудые нацистска Германи эзэлһэн, Европын табан оронуудай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө оронуудые гитлеровскэ Германиин сателлитнууд болгоһон юм. Бүхыдөө шахуу Баруун Европын промышленность фашистска Германида туһалан хүдэлмэрилжэ, Европын сэрэгэй хүсэнүүд немецко-фашистска армида оруулагдаһан байха юм. Иимэ эрхэ байдалда гитлеровецүүд ба тэдэнэй туһамаршад—американо-английска империалистнууд халаа Советскэ Союзда хэһэн добтолгомнай «саянлгаан түргэн илалтаар» дүүрэхэ гэжэ этигээ һэн. Фашистска армиин сохилтые сухарюулан сохихо хүсэнүүд ба зэөөри хэрэгсэлнүүд советскэ арадта байхагүй гэжэ тэдэнэр һанаһан байгаа. Гитлеровецүүд 170 дивизиин сэрэгшэдые элдүүлэн сүгсүүлаад, СССР-эй хилэнүүдтэ дүтэлүүлэн асаржа, манай ороноо гэнтэ, мэхэтэ муухайгаар добтолоо.

Зүгөөр нэгэ сохилтоор Советскэ Союзые дараха гэһэн гитлеровецүүдэй ба тэдэнэрэй туһамаршадай хараа бодолынь дайнай бүри түрүүшын һаранууддаа буруу һүрөө бэлэй.

Фашистска Германи олон мянган танкнууд ба самолёдуудаар зэбсэгжүүлэгдэһэн армиие советскэ арминуудта эсэргүү гэнтэ хаяһан дээрэһээ ехэхэн булюу байдалтай болоо һэн. Гэбэшье, тэрэ булюу байдалынь саг зуурын байжа, дайнай хуби заяан тэрээнһээ дулдыдаагүй. Советскэ Арми дайнай түрүүшын үедэ танкнууд болон авиациингаа тоогой талаар дайсанһаа дүтүү байжа, эдэбхитэй обороно оро орохо баатай болоо юм. Хамгаалгын тулалдаануудта дайсанай арминуудые сухарюулан сохижо, советскэ сэрэгүүд немецко-фашистска армида хүсэтэ сохилтонуудые хэһэн байна. Москва шадар болоһон түүхэтэ тулалдаанда Советскэ Арми гениальна сталинска түсэбые бэелүүлэн, гитлеровецүүдые бута сохижо, тэдэнэрые Баруун зүг тээшэ зарим газараар 400 гаран километр хүрэтэр намнаа.

Дайнай энэ үеын стратегическэ дүнгүүдые сэгнэн үзэхэ зуураа, нүхэр Сталин болбол мүнөө гэнэдхээжэ орохо мэтын ерүүл ушаралнууд дээрэһээ дайнай хуби заяан шиидхэгдэхэ бэшэ, харин хододоо байгаа нүхэсэлнүүдээр: тылэй бата бүхөөр, армиин моральна хүсэл зоригоор, дивизинүүдэй тоо ба шанараар, армиин бүү зэбсэгжэлгээр, армиин начальнигуудай эмхидхэхы шадабаряар шиидхэгдэхэ байна гэжэ хэлээ һэн.

Европодо хоёрдохи фронт нээлгын асуудалые зорюута һаатуулһан ябадал халаа советскэ-германска фронт дээрэ гол хүсэнүүдээ барижа байха арга фашистска Германида олгоо. Европодо хоёрдохи фронтын үгы байһан дээрэһээ гитлеровецүүд советско-германска фронтын баруун-урда шэглэлдэ 1942 оной зун ехэ добтолго эхилжэ, тэрэниинь советскэ сэрэгүүд Сталинград шадар ба Хойто Кавказда зогсооһон байха юм. Хоёрдохи фронтын үгы байһан ябадалые фашистска Германи мүн 1943 оной зун хэрэглэжэ, Курскын оршондо добтолго хэһэн юм.

1942 оной зун гитлеровецүүдэй хэһэн добтолгонь Сталинград шадар 330 мянган тоото немецко-фашистска армиие хүреэлэлгээр ба бута сохилгоор дүүрэө.

Бүгэдэарадай дэмжэлгээр Советскэ Арми болбол олон миллион бомбонуудые, минэнүүд болон снарядуудые дайсан дээрэ хаяа, олон мянган танкнууд болон самолёдуудые байлдаанда оруулаа. Советскэ Армиин хүсэниинь таһалгаряагүй ургажа байһан юм.

1943 оной зун гитлеровецүүд Курскын оршондо шэнэ добтолго хээ. Гитлеровецүүд ехэ авиаци, олон тоото танкнуудые, самоходно ехэ бүүнүүдые байлдаанда оруулаа. Зүгөөр немецко-фашистска армиин энэшье добтолгонь буруу һүрөө. Советскэ Арми халаа гитлеровецүүдэй атакые сухарюулан сохёод, немецко-фашистска сэрэгүүдые бута сохиһон ба Днепрын саана намнаһан байна. «Хэрбээ Сталинград шадархи байлдаан немецко-фашистска армиин эсэсыень харуулаа һаа, харин Курск шадархи байлдаан тус армиие бутаран уналгын урда табяа»,—гэжэ нүхэр Сталин заагаа һэн. (И. Сталин. Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн, 5-дахи хэблэл, нюур 116).

1944 он халаа Советскэ Армиин шиидхэхы илалтануудай жэл мүн байгаа. Энэ жэлдэ Советскэ сэрэгүүд гитлеровскэ Германида арбан сталинска сохилтонуудые хэжэ, фашистска булимтарагшадые манай ороной газар дээрэһээ намнаад, дайн сэрэгые фашистска Германиин газар дээрэ хэһэн ба Европын богоолшолгдоһон арадуудта ахалуугэй туһаламжа үзүүлһэн байна.

США Англи хоёрой зонхилогшод Советскэ Союзые һуларуулха гэһэн бодолойнгоо буруу һүрэхэдэл, Советскэ Союз гээшэ союзнигуудай туһаламжагүйгөөр, өөрынгөө хүсөөр гитлеровскэ сэрэгэй машинные бута сохижо дүүргэхэнь, бүхы Германиие эзэмдэхэнь, Францине сүлөөлхэнь гэжэ мэдэхэдээл өөһэдынгөө сэрэгүүдые Хойто Францида буулгаа һэн.

Зүгөөр Европодо хоёрдохи фронтын нээгдэһэнэй һүүлээршье гитлеровецүүд гол хүсэнүүдээ советско-германска фронт дээрэ барижа үргэлжэлүүлһээр байгаа.

1945 оной эхиндэ Советскэ Арми Германиин газар дээрэ хүсэтэ добтолго хэжэ, гитлеровскэ Германиие илаһан эсэсэй илалтые түргэдхөө.

Берлин дээрэ Илалтын туг намилзуулха гэһэн нүхэр Сталинай урмагаар зоригжоһон советскэ сэрэгүүд Берлиниие майн 2-то эзэлжэ, Илалтын тугые рейхстаг дээрэ намилзуулаа.

Майн 8-да гитлеровскэ главнокомандованиин түлөөлэгшэнэр Берлиндэ капитуляциин актда гараа табяа. Фашистска Германиие илаһан агуухэ үдэр ерээ.

Гитлеровскэ Германида эсэргүү дайнда сүлөөлэлтынгөө түүхэтэ үүргые дүүргэжэ, Баруун зүгтэ дэлхэйн агрессиин гуламтые усадхаад, Советскэ Арми болбол империалистическэ Япониидо эсэргүү дайнда ороо. Советскэ сэрэгүүд японско империалистнуудай гол сохилтын хүсые— Квантунска армиие бута сохёод, империалистическэ Япониие капитуляциин актда гараа табихa баатай болгоо. Тиигэжэ, Зүүн зүгтэ дэлхэйн агрессиин гуламта усадхагдаа.

Фашистска Германида ба империалистическэ Япониидо эсэргүү Советскэ арадай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн советскэ арадай илалтаар дүүрэө. Энэ халаа нэн түрүүндэ советскэ общественнэ ба гүрэнэй байгуулалтын илалта мүн.

Большевистскэ партиин хүтэлбэрээр манай ороной бүхы арадууд агуухэ ород арад түрүүтэйгээр социалистическэ Эхэ ороноо хамгаалгада жагсаа.

Дайнай урда тээ советскэ арад Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэрээр ороноо хүсэн түгэс индустриально-колхозно орон болгоо. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ большевигүүдэй парти халаа фашистска булимтарагшадта эсэргүү бүгэдэарадай тэмсэлые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ мүн байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда советскэ арадай түйлаһан илалта халаа советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй, сталинска сэрэгэй наукын илалта мүн болоно.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ нүхэр Сталин советскэ сэрэгэй наукые хүгжөөһэн ба баяжуулһан, Советскэ Армиие, манай арадые бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтада хүргэһэн байна.

Европодо фашизмые бута сохиһоной эсэстэ Польша, Чехословаки, Венгри, Румыни, Болгари болон Албани арадай демократиин оронууд болоо. Германска Демократическа Республика байгуулагдаа. Империалистическэ Япониие бута сохиһоной эсэстэ Вьетнамай Демократическа республика, Корейскэ Арадай-Демократическа Республика байгуулагдаа. Фашистска гүрэнүүдэй блогые бута сохиһоной эгээн шухала үрэ дүн халаа Хитадтахи национально-сүлөөлэлтын хүдэлөөнэй илалта, Хитадай Арадай Республика байгуулһан ябадал болоно.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр капиталистическэ оронууд дотороошье ехэ хубилалтанууд болоо. Хэдэ хэдэн капиталистическэ оронууд дотор коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай нүлөөн ехээр ургаа, тэдэнэй тоонь олошороо, организациинь бэхижээ. Колониунууд дотор национально-сүлөөлэлтын хүдэлөөн ургана.

Американска империалистнууд Кореядэ дай эхилжэ, эрхэ сүлөөдэ дуратай арадыень Уолл-стридэй монополистнуудай богоолнууд болгохо, Хитад Арадай Республикада ба Советскэ Союзда эсэргүү дай хэхын тулада таатай зохид плацдарм эзэлхэ гэжэ эрмэлзээ. Зүгөөр американска банкирнуудай булимтаралгын түсэбүүдынь хойно хойноо буруу һүрэжэл байна.

Дайнай лагерьта эсэргүүсэн эб найрамдалай хүсэн түгэс лагерь байна. Өөрынгөө правительствые, большевистскэ партияа, нүхэр Сталинаа тойрон нигтаар жагсаһан советскэ арад эб найрамдалай хүсэнүүдые толгойлон байна.

Дайнай хойто тээхи жэлнүүд халаа советскэ арадай амгалан байгуулалтын ажалай жэлнүүд мүн болоо. Ленин—Сталинай партяар зоригжуулагдадаг советскэ хүнүүд дайнай һүүлдэ арадай ажахые һэргээн бодхоолгын ба хүгжөөлгын табанжэлэй түсэбые дүүргэжэ ба үлүүлэн дүүргэжэ, коммунизмын агуухэ барилгануудта ороо, байгаалиие шэнэдхэлгын сталинска түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Советскэ арад Илалтын Үдэрые политическэ ба үйлэдбэриин шэнэ дэбжэлтын оршон байдалда тэмдэглэнэ. Дайнай һүүлэй табанжэлые дүүргэлтын тайхамшагта амжалтанууд социалистическэ Эсэгэ ороной экономическа хүсэ шадалые үшөө ехээр бэхижүүлээ. Агуухэ барилганууд дээрэхи хүдэлмэринүүд улам үргэнөөр дэлгэрнэ. Большевигүүдэй партиин хүтэлбэрилжэ байгаа советскэ арад өөрынгөө сэсэн мэргэн вождь ба багша нүхэр Сталинай ударидалгаар коммунизм тээшэ найдамтайгаар зүбшана.

Н А Р Т И Й Н А А Ж А Б А Й Д А Л

Эхин парторганизацинуудай хүдэлмэридэ бүри һайнаар туһал[...]

Городской районой XI партийна конференцидэ

Майн 5—6-да Улан-Удын Городской районой XI районно партийна конференци боложо, ВКП(б)-гэй Городской райкомой секретарь нүхэр Хамаганов тоосоото элидхэл хэбэ. Тоосоото үе соо районой партийна организаци хүдэлмэреэ бага зэргэ һайжаруулаа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэри һайжараа, коммунистнуудай эдэбхинь, партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриин хэмжээн дээшэлээ. Энээнэй ашаар районой промышленна, транспортын болон хэлхээ холбооной предприятинууд валовой продукци гаргалгаар 1950 онойнгоо түсэбые амжалтатайгаар дүүргээ. Түрүү предприятинуудта ажалай бүтээсэ элитэ дээшэлээ, продукциин шанар һайжараа. Мүн агитационно-нинтын ба политическэ хүдэлмэри һайжараа.

Зүгөөр, ВКП(б)-гэй райком халаа партийна хүдэлмэриие ажахын хүдэлмэритэй хүсэд һайнаар зохилдуулан ябуулжа шададаггүй байгаа. ВКП(б)-гэй райкомой секретарь нүхэр Моссорова, партиин райкомой промышленна таһагые даагша нүхэр Новиков предприятинуудай ажал-ябуулгые хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилһэн байна.

—ВКП(б)-гэй райком халаа Улан-Удын маслобазые һайнаар хүдэлмэрилнэ гэжэ тоолодог байгаа, зүгөөр бодото дээрээ энэ предприяти гээгдэжэ ябаһан предприятинуудай нэгэниинь байха юм,—гэжэ Бурмонкоопсоюзай парторганизациин секретарь нүхэр Леонов хэлэбэ.—Энэ юу гэршэлнэб гэхэдэ, райкомой хүдэлмэрилэгшэд болбол бодото байдалые багаар мэдэдэг, парторганизацинуудай секретарьнуудтай нигта холбоогүйгөөр хүдэлмэрилдэг, тэдэндэ түшэглэдэггүй байгаа.

Партиин райком болбол кадрнуудые шэлэн олохо, хубаарилан табиха ба хүмүүжүүлхэ асуудалые бодомжогүйгөөр шиидхэдэг гэжэ делегадууд нүхэд Абросимова, Шумилов, Олзоев ба бусад тэмдэглээ.

—Научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри тухайда элидхэлшэ юушье хэлээгүй. Научна литература хэблэлгэдэ ехэ дутагдалнууд бии. Партиин райкомой хүдэлмэрилэгшэд научно-шэнжэлэлгын институтда ерэлэггүй, тэрэнэй хүдэлмэреэр һонирхологгүй,—гэжэ НИИК-ын директор нүхэр Хадалов хэлэбэ. Мүн манай республиканска газетэнүүд пропагандистска материалнуудые үсөөн хэблэдэг гэжэ нүхэр Хадалов зүбөөр шүүмжэлээ.

—Партиин райком болбол идеологическа хүдэлмэриин асуудалнуудта анхаралаа багаар хандуулна,—гэжэ делегат нүхэр Шатилов хэлээ.—ВКП(б)-гэй райком языкознаниин асуудалнуудаар нүхэр Сталинай түүхэтэ зохёолнуудые районой партийна актив дээрэ зүбшэн хэлсээгүй.

Педагогическа институтай ажабайдалые, студентнүүдэй идейно-политическэ хүмүүжүүлгые партиин райкомой секретарьнуудай һонирхологгүй байһан тухай делегат нүхэр Дугаров тэмдэглэһэн байна.

—Республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи радиоинформациин комитедэй парторганизацида партидоторой ба нинтэ-политическэ хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана. Партиин райком энээн тухай мэдэжэ байбашье һаа, ямаршье хэмжээ абаагүй гэжэ ВКП(б)-гэй [...]комой партийна архивые даа[...] нүхэр Куприянова шүүмжэл[...]лэбэ.

Политическэ һуралсалые пар[...] райкомой һулаар хүтэлбэри[...] байһан тухайда делегат нүхэр [...]нова хэлээ.

—ВКП(б)-гэй райком ба [...] шадай депутадуудай Совед[...] исполком халаа һургуулиин [...]га һаһанай үхибүүдтэ анхара[...] багаар табина. Хүүгэдэй техни[...]кэ станци, ТЮЗ, юннадуудай [...]ци мэтын газарнууд хаагда[...] Сүлөөтэй сагаа хүүгэдэй һа[...] үнгэргэхэ арга боломжонууд [...] байна,—гэжэ пионернүүдэй [...]ной хүдэлмэрилэгшэ нүхэр [...]шова тэмдэглэбэ.

Мүн делегадууд нүхэд Чика[...] Чуян, Колмакова гэгшэд пар[...] райкомой хүдэлмэриин дута[...]нуудые шүүмжэлээ. Үгэ хэлэ[...] ВКП(б)-гэй райкомой хүдэлм[...] байһан дутагдалнуудые эли[...] зуураа, элэ дутагдалнуудые [...] хаха тушаа үнэтэ дурадхалну[...] оруулаа.

Тус конференци болбол У[...] Удын городской партийна ко[...]ренцидэ делегадуудые һунга[...] байна

Конференцидэ хабаадагшад [...] дуудай агуухэ вождь [...] Сталинда эльгээхэ амаршалгы[...] шэг тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр [...]лан абаа.

* * *

Партиин райкомой эмхид[...] пленум боложо, ВКП(б)-гэй [...]родской райкомой нэгэдэхи с[...]тараяр нүхэр К. Х. Карлов, [...]тиин райкомой секретарьну[...] нүхэд А. С. Кирляшкин, Е. П. [...]сорова һунгагдаба. Мүн ВКП[...] гэй райкомой таһагуудые да[...] баталагдаа.

Дүүргэлтые большевистскээр шалгаха

Бабушкин городой городской партийна конференциһээ

1950 ондо, сталинска табанжэлэй шиидхэхы жэлдэ Бабушкин городой үйлэдбэриин предприятинууд зарим тэды амжалтануудые түйлаһан байна. Городой 13 предприятинууд 1950 онойнгоо түсэбүүдые үлүүлэн дүүргээ. Электростанци, түмэр харгын 11-дэхи дистанци, хэлхээ холбооной 5-дахи дистанци, прорабска участок ба бусад һайнаар ажаллаа.

Эндэ түрүү хүнүүд олошороо. Табанжэл соо 6 ба дээшэ жэлэйнгээ нормонуудые 160 стахановецууд дүүргээ. Вагонуудта техническэ харалга хэдэг пунктын токарь Венников, түлишын складай грузчик нүхэр Кулагин гэгшэд 10—10 жэлэйнгээ нормонуудые дүүргээ. 9 жэлэйнгээ нормонуудые Абрашин, Вайткус, Ясюченко ба бусад дүүргэһэн байна.

Гэхэтэй хамта предприятинуудай хүдэлмэридэ, партиин горкомой хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ нилээд ехэ дутагдалнууд бии. Хэрбээ тэдэ дутагдалнуудай үгы байгаа һаань городой бүхы ажахы бүри ехэ амжалтануудые лаб түйлаха байгаа. Эгээл иимэ тобшолол городской VII партконференци хэбэ.

ВКП(б)-гэй Бабушкинска горкомой хүдэлмэридэхи эгээл ехэхэн дутагдалнуудай нэгэниинь халаа дүүргэлтые шалгалгын һула байһаниинь болоно. Энээн тухайда горкомой секретарь нүхэр Нилов тоосоото элидхэл соогоо ба үгэ хэлэгшэд онсо тогтоһон байнад.

Нёдондоной июль һара соо ВКП(б)-гэй обкомой бюро «Нютагай ба кооперативна промышленностиин предприятинуудые хүтэлбэрилгэ тухай» партиин горкомой тоосоо шагнаһан байна. Тиигэжэ городой парторганизацинуудай ажал-ябуулгын горьтойхон дутагдалнуудые элирүүлээ юм. Нютагай ба кооперативна промпредприятинуудай партийна организацинуудые бэхижүүлхэ, партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин түсэбүүдые дүүргэхэ хэмжээнүүдые абаха гэһэн эрилтэ ВКП(б)-гэй обком тиихэдэ табяа һэн. Тэрэ гэһээр 10 һара үнгэрөө. Гэбэшье, энэ шиидхэбэри хүсэд бэелүүлэгдээгүй байна.

Клюевскэ модоной заводой хүдэлмэри тухай асуудалые ВКП(б)-гэй горкомой бюро гурба дахин зүбшэн хэлсээ. Тиибэшье һаань тус завод 1950 оной хоёрдохи хахад соо хангалтагүйгөөр ажаллаа. Иимэ байдал шиидхэбэринүүдэйнгээ дүүргэлтые партиин горкомой һулаар шалгадаг дээрэһээ тохёолдоһон байха юм.

Энээнһээ урда тээхи городской VI партконференци промышленна предприятинуудай гээгдэлые усадхаха гэжэ партиин горкомые уялгаһан байгаа. Зүгөөр энэ асуудалаар хэмжээн бага абтаһан байна гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Мысовая станци, «Байкал» артель ба бусад түрүүшынгээл янзаар һулаар хүдэлмэрилнэ. Зарим предприятинуудта ажалай жаяг заршам һула, голодһо гаргаха ябадал олон. Социалистическэ мүрысөө эмхидхэлгэ ба хүтэлбэрилгэдэ ёһо тэдыгээр хандаха ушарнууд үсөөнбэшэ үзэгдэнэ.

Ажалай түрүү методые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ асуудалаар ВКП(б)-гэй горком биратай юумэ хээгүй. Байгша оной февральда партиин горкомой пленум энэ асуудалые зүбшэн хэлсээд, түсхай хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан байгаа. Гэбэшье, энэнь городской парторганизациин хүдэлмэридэ нүлөөлөөгүй байшоо. Консультаци эмхидхэгдээгүй, хүндэ ажалые механизацилга һула байна. Жэшээлхэдэ хилээмэнэй заводто үйлэдб[...] механизацилха хэрэгсэлнүүд[...] байшье, тиимэ юумэ хэгдэнэгү[...] гонуудта техническэ харалга[...] пунктда мөөринүүдые аш[...] буулгаха ябадал механиза[...]даагүй байһаар.

Городской партийна орга[...] халаа хүдэлмэришэдэй ажа[...]дэ анхаралаа багаар табида[...]ба. Хүдэлмэришэдэй кул[...] эрилтэнүүдые хангадаг орга[...]нуудай ажал һулаар шалг[...] гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэ[...]хой станциин железнодорожн[...] муугаар хүдэлмэрилдэг, ваго[...] улаан саг соо ябадаггүй. М[...] станцида бани байхагүй юм, [...] тэндэ улаан булан түхеэрэг[...] Магазинуудай муу хүдэлм[...]лон городоо болбосон тү[...] болгохо талаар юумын хэгд[...] тухайда хэдэн делегадууд [...] байна.

Комсомольско организаци[...] дэлмэридэ бага туһаламжа [...]лэгдэдэг тухай, партийна эхи[...]низацинуудай секретарьнууд[...] үргэлжэ заабари үгэхэ ба тэд[...] һургажа байха тухай хэдэн х[...]лээ. Партийна һуралсалай асу[...]нуудта конференци горьтойх[...] харалаа хандуулаа.

Конференци халаа партии[...] комые ба шалгалтын комисс[...]гаа.

Арадуудай агуухэ вождь [...] Сталинда амаршалгын б[...] конференцидэ хабаадагшад [...] ехэ дэбжэлтэтэйгээр эльгээ[...]

* * *

Конференциин һүүлээр ВК[...] гэй горкомой эмхидхэлэй п[...] болобо. ВКП(б)-гэй горком[...] гэдэхи секретаряар нүхэр [...] Нилов, секретарьнуудаар [...] Тихоненко, Елизов гэгшэд һ[...]даа. Мүн ВКП(б)-гэй горком[...] һагуудые даагшад ба город[...] зетын редактор баталагдаһа[...]на.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

КОММУНИСТНУУД

Үдэр бүхэндэ залаалан, алтан колосууд
Дэлхэйн бүмбэрсэгэй дэлгэр талаар сэсэглэнэ...
Иигэжэ, нэрээ нэрлүүлһэн коммунистнууд
Элдин газарта элбэг үрэжэл бэлэглэнэ.
Шухаг эрдэни хэзээшье мүнхэ байдаг,—
Коммунистын үгэ хаанашье үнэн байдаг.
Эб найрамдал!—энэ уряалаар зүрхөө шалгаи,
Арадууд болоно хэдэн миллион, мянган...
Полюсһоо полюс хүрэтэр хамаг меридианда
Энэ уряалаа хараашатарынь һиилэхэл.
Эб найрамдал эхин соносхоһон Багшада
Эсэс хүрэтэрөө үнэн ябажа, диилэхэл.
Бузар атомшинүүд, боомото хулгананууд
Шунахай хэрэгээ яашье үүдхэн шадахагүй!
Эб найрамдалай тала баригша уладууд
Бүхы орондо бүтээсэтэ тэмсэлээ алдахагүй!
Буурай холын энэдхэг, түбэд таряашадшье
Бурхан Буддаһаа будаа гуйхаяа болино;
Аяар холын иран, феллах—зобоошодшье
Аллах, тэнгэриһээ абарал эрихээ болино.
Наратай байхада дулаан гэжэ мэдэнэ,
Золгой болоходо зузаан гэжэ ойлгоно;
Моотоо хитад саарһанда Соёрхол бэшэжэ,
Москвада эльгэнэ, мотор гараа табижа.
Тиижэ,
тэмсэл,
этигэл,
сүлөөгэй туяан
Тэнгэрсэр буйлан, Азиие гиигүүлнэ.
Энэ туяагай элшэһээ дэбэрһэн аршаан
Эрхэгүй зоной нюргые тэниилгэнэ.
Урдаа харахадань: СССР—наран мандан,
Уудам сүлөөтэ Хитад орон дуулана.
Угайнь тэмсэлдэ шуһыень халаан,
Уряална Корея, эрэлхэг Вьетнам.
Шухаг шулуун хэзээшье хэмхэрсэгүй,—
Коммунистын үгэ хаанашье үхэсэгүй:
Эб найрамдал!—энэ уряалаар зүрхөө шалга[...]
Арадууд болоно хэдэн миллион, мянган.
Иигэжэ дэлхэйдэ суурхуулһан коммунистну[...]
Элдин газарта элбэг үрэжэл бэлэглэнэ.
Үдэр бүхэндэ Коммунизмын колосууд
Үбэл зунгүй сэсэглэнэ!

Трактор, машинануудые бүрин хүсөөрнь ашаглаха

НҮХЭД МЕХАНИЗАТОРНУУД! Бүхы тракторнуудаа хоёр халаанда, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилүүлхын түлөө тэмсэгты!

Кударада тарилга эмхигүйгөөр захалба

…да жэлһээ удэйхилэ орходоо …хабар онсо илгаатай байна. …гтын болзор ехээр богонидхог…. Тиимэһээ, колхозуудай, машинно-тракторна станцинуудай, …гай парти…на, советскэ болон …ажахын органуудай хүтэлбэ…гшэд хабарай полевой хүдэлмэринүүдые агротехническэ эрхим …орнуудта, һайн шанартайгаар …эхын тула бүхы хүсэеэ эл…кэ, түрүүшын үдэрнүүдһээ …ай эмхидхэлые тон һайнаар …хын тулада тэмсэхэ ёһотой …а.

…д. Кударын аймагта хабарай …ой хүдэлмэринүүд тэсэшэгүй …ваар, нобшоор эхилэгдэжэ бай…. Майн 5-да аймагай 20 колхо…ай минил 11-нь эртын орооһото …ура тарижа захалаа. Тиихэдэ, …гай колхозууд энэ жэлэй та… 12 мянган гектар газар ха… тариха байһан аад, 13-… хабарай хахалалга хэжэ эхи…

… саг ошожол, агротехническэ … болзорнууд үнгэржэл байна. … аймагай колхозууд тарилгаяа …гөөр эхилээдүй. 11250 гектар … орооһото культура таригда…, мүнөө минил 600 гектар та…ад байна. Тарилгаяа агротех…скэ эрхим болзорнуудта хэхын … эндэхи колхозууд болон машинно-тракторна станцинуудай хү…рилэгшэд ёһотойгоор тэмсэ…. Энэ баримтые Ленинэй нэ…жэтэ колхозой жэшээһээ ха…ада болоно.

… колхозой поли дээрэ СТЗ—…ТИ тракторта ганса сеялкэ шаг…ад таряа тарижа ябана. …охи сеялкын автомадай ры… пружина үгы дээрэһээ поле…тан дээрэ байна. Гэхэтэй хам… Хэмнигадайн МТС-эй усадьба…мэ пружинанууд дүүрэн хэб…. Энэ МТС колхоз хоёрой хоорондо минил 2 километр тухай зайтай. Теэд, станцинн директор нүхэр Воробьев, ахалагша механик нүхэр Баженов энэ сеялкэ ябуулхын тула ямаршье хэмжээ абанагүй. Хэтэрхэеэ элэ пружинанүүдые абаашаха хүнэй колхозһоо зэрюута ошоходо складынь хаалтатай байгаад, тэрэ хүн хооһон бусаһан байха юм.

Энэ колхозой таряанажалай № 2 бригадын поли дээрэ нэгэ трактор эбдэрхэй хэбтэнэ. Ахалагша механик нүхэр Баженов энэ бригадада ерэһэн аад, ямаршье туһаламжа үзүүлэнгүй ябашоо.

Аймагай бусадшье колхозуудта машинно-тракторна парк муугаар ашаглагдана. Жэшээнь, Куйбышевай нэрэмжэтэ колхоздо Ехэ-Кударын МТС-эй 9 тракторнууд хүдэлмэрилхөөр гараһан аад, 3-нь ябажа байна. Чкаловай нэрэмжэтэ колхоздо полевой хүдэлмэринүүдые үргэнөөр ябуулха бүхы арга боломжонууд бии. Теэд, тракторнуудай муугаар хүдэлмэрилһэнһөө боложо, өөдтэй юумэ хэгдэнэгүй. Тракторнуудай бүтээсэ тон бага. Жэшээнь, тракторист Степан Жаркойн машина ходо эбдэрдэг дээрэһээ хабарай хүдэлмэриин эхилһэнһээ хойшо минил 1,5 гектар хахалаа.

Мүн агротехникын заабаринуудые бүдүүлигээр эбдэдэг ушарнууд олоор үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо орооһоёо муугаар тариханьдань хахадынь газар дээрээ үлэшөө. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хороор угаагдаагүй, агаараар дулаасуулан шанаржуулагдаагүй үрһэеэ тариһан байна.

Эдэ бүхы дутагдалнууд аймагай организацинуудта мэдээжэ байгаашье һаа эрид хэмжээнүүд абтанагүй. Кударада тарилгын темп түргэдхэхын тулада эрид хубилалтануудые хэхэ хэрэгтэй.

И. Петров.

Механизаторнуудай үндэр бүтээсэ

Маленковой нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой поли дээрэ Иволгын МТС-эй Александр Бурковай тракторна бригада хүдэлмэрилнэ. Полевой хүдэлмэриин эхилхэһээ энэ бригада бүхы тракторнуудаа часай графигта оруулжа, машинануудаа үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглана.

Энэ бригадын механизаторнууд ажалай үндэр бүтээсэ туилана. Жэшээнь, тракторист Николай Гермашев часай графигаар хүдэлмэрилжэ, үсэгэлдэр 15 га нормын орондо 26 гектар газарта таряа хэһэн байна.

ДТ-54 гэжэ маркын тракторта ябадаг Василий Дружинин ба Василий Шаданкин гэгшэд 7—7 гектар хахалха нормотой аад, үдэр бүри 11—12 гектар хахална. Мүн нэгэ тракторта хүдэлмэрилдэг трактористнууд Василий Гермашев ба Михаил Яковлев гэгшэд 15 гектар тариха нормотой аад, 18 гектар таридаг байна.

Мүн лущени хэжэ ябаһан трактористнууд Иннокентий Калёных ба Анатолий Бурков гэгшэд үдэр бүри ажалайнгаа бүтээсэ улам дээшэлүүлжэ, үсэгэлдэр 2—2 үдэрэй нормо дүүргэһэн байна.

Тус бригадын механизаторнууд мүнөө 150 гаран гектар тарилга хэһэн байна. Майн түрүүшын 10 хоног соо энэ бригада условно трактор бүхэндөө 80 гектар (зөөлэн хахалалгаар тоолобол) элдүүрилһэн байна.

Энэ бригадын механизаторнууд үндэр ургаса туйлахын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсохо зуураа абаһан уялгануудаа полевой хүдэлмэриин эхинһээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ ябана.

А. НАГАСЛАЕВ.

ТҮРҮҮ КОЛХОЗУУДАЙ АМЖАЛТА

КЯХТА. (телефоноор абтаба). Сүбэгтын сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр А. Содномов, партийна эхин организацинн секретарь нүхэр И. Коломин) эртын тарилга дүүргүүтэй байна.

Энэ колхоз 200 гаран гектар газарта шэниисэ таряа. Хүдэлмэриинь шанар һайн. Колхозой таряанажалай бригадынхид үрһэнэйнгөө таряа хороор угаажа, агаараар дулаасуулан шанаржуулаад тариһан байна.

Тус колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг Кяхтын МТС-эй нүхэр Овсянкинай тракторна бригада һайнаар хүдэлмэрилөө.

Мүн Усть-Киранай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз эртын орооһото культурын тарилга дүүргэхэ дүтэлөө.

А. Шапошников.

Гүнзэгы таһалдалда оронхой

Заиграйн аймагай «Улаан Эрхирик» колхоздо хабарай полевой хүдэлмэринүүд хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхи гуримгүйгөөр ябуулагдажа, гүнзэгы таһалдалда оруулагдаа. Энэ колхоз 1700 гаран гектар элдэб культурануудые тариха түсэбтэй аад, мүнөө оройдоо 40-өөд гектар шэниисэ таряад байна. Колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Санжиев, партийна эхин организацинн секретарь нүхэр Бальжиров колхозоо иимэ ехэ гээгдэлһээ гаргахын түлөө оролдоногүй. Саг ошожол, газарай хүрьһэн хатажал байна. Теэд колхозой түрүүлэгшэ ба зарим бригадирнууд газар «хүйтэн» гэжэ шалтана.

ГАЗАРАА ЯАЖА ХАХАЛНАБ?

Таряанажалай № 2 бригада Эндэхи Талызан гэжэ участогта 70-аад гектар шэниисэ таригдаха юм. Энэ участок урда захаһаа һаяхан уһалагдажа байна, хойто захадаа хүрэтэр уһалагдажа дүүрэхэнь үшөө үды. Дууһан уһалагдажа, хүрьһэнэй эбэртэр хэды саг үнгэрхэнь гээшэб? Майн хахад гү, али бүришье хожом боложо болохо байна. Хүрьһэнэй эбэрхэдэ хахалха, борнойлхо хэрэгтэй. Шэниисэ—эртын культура. Энээниие шадаал һаа эртэ, майн түрүүшын үдэрнүүдтэ тариха ёһотой байгаа. Теэд, энэ участогые һаяхан урда захаһаань хахалжа эхилбэ.

Ямараар хахалнаб? Энэ участогта 5 плугшад табигданхай. Тэдэнэр майн 5-най үдэр хахалжа эхилһэн аад, тэрэ үдэр хүн бүхэнэй 0,10 га хахалжа шадаагүй байшоо. Яахадаа иимэ муугаар хүдэлмэрилнэб? Үглөөнэй 8 час. Түрүүшын нэгэ плугшан поли дээрэ ерэжэ, моридоо хүллэжэ эхилбэ. Энэ хадаа залуухан хүбүүн Дуреев бэшэнһээ урид ерээд хүдэлмэридөө гарахаа бэлэдхэжэ байһан байгаа. Бусад плугшадтнай хаанаб гэжэ асуухада:

—Һубариһаар ерэхэ даа,—гэжэ Дуреев харюусаба.

Плугшадынь үнэхөөрөөшье һубариһаар ерэһэн байха юм. Һүүлшынь плугшан 11 часта хүдэлмэридөө гараба. Теэд, зарим плугшадынь плугаашье барижа шаданагүй. Моридойнгоо амыеэшье залажа хүшэ хүрэнэгүй. Жэшээнь, мүнөөхи плугшан Дурееевые абаад үзэе. 10-аад гаран наһатай энэ хүбүүндэ бригадир Дамби Дабаев хоёр эмниг шахуу мори плугтаа оруулхыень үгэһэн байна. Тэдэнь бороздаагаар ябажа яашье үгэнэгүй. Бороздаагаа дүтэхэнүүр татаад, хоорондоонь ехэ шушуууртайгаар газараа хахална. Тиихэдэ, үлэһэн шушуураа хахалхын тулада хэдэн дахин эрьелдэжэ ехэ сагаа гээнэ.

Таряанажалай бригадир нүхэр Дабаев поли дээрэ ерэжэ залуу плугшадта заабари, туһаламжа үзүүлнэгүй. Тиихэдэ бригададань ажалай эмхидхэл угаа муу. Энэ шалтагаанһаа тарилгын хүдэлмэринүүд таһалдуулагдажа байна.

ХУУРАЙ ХҮРЬҺЭНДЭ ТАРИЛГА ХЭНЭ

Таряанажалай № 3 бригада. Энэ бригадын Модоото гэжэ участогай поли дээрэ Курбын МТС-эй № 17 тракторна бригада (бригадирынь Дамба Цыбиков) хүдэлмэрилнэ. Тус бригада энэ участок дээрэ апрелиин 13-да ерэһэн байгаа. Эндэхи 170 гектар парта эртын борнойлго хэжэ, шииг нойтыень бариһан байгаа. Тэрэ гэһэнһээ хойшо 20-оод хоног үнгэржэ, газарынь хаташоо. Мүнөө энэ хатаһан газар дээрэ шэниисэ тарижа эхилбэ. Энэ участогайнь газарай хүрьһэн элһэлиг юм. Тиимэһээ шииг нойтониинь ехэ түргэнөөр хаташаһан байна. Энэ газар дээрэ мүнөө сеялкээр шэниисэ тарихадань улаан шорой огторгой өөдэ орьёлно, үрһэниинь хуурай шоройдо булагдана. Иимэ тарилга хадаа бороогой ороогүйдэ ургахагүйнь мэдээжэ. Энэ хадаа дэлхэйн байгаалида найдаһан хэрэг болоно. Ингэжэ тарилгада бэлэн болоһон газарайнгаа хатажал байхада энэ бригадын ганса трактор тарилга хэжэ ябана. Нүгөө хоёр тракторынь культиваци ба хахалалга хэнэ. Тиихэдэ гурбадахи тракторайнь коленчатэ валай гол подшипник эбдэржэ һаатаба. Газарай хатажа байгаа хада бүхы тракторнуудаа тарилгада табиха ёһотой байгаа. Теэд, тракторна бригадын бригадиршье, колхозой хүтэлбэрилэгшэдшье энээндэ анхаралаа табинагүй. Тиихэдэ, колхоз нэгэшье морин сеялкэ тарилгада табяадүй.

Тракторнуудай бүтээсэ хэлэшэгүй бага. Эндэ 6 тракторнууд хоер халаанда хүдэлмэрилнэ. Үдэрэйнгөө нормо дүүргэдэг тракторист үсөөн. Иимэ байдалтай байбашье энэ колхозой партийна эхин организаци, мүн комсомольско организаци ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын тула ямаршье хэмжээ абанагүй. Эдэ трактористнуудай дунда комсомолецуудшье бии. Теэд нормоо баһал дүүргэнэгүй.

Эндэхи тракторна ба таряанажалай бригадануудай гэшүүдэй дунда политическэ-ниитын хүдэлмэри ябуулагданагүй. «Дайшалхы хуудаһан» гаргагдадаггүй, газетэ, журналнууд абаашагдадаггүй байна. Таряанажал дээрэ хүдэлмэрилжэ ябаһан колхознигуудай дунда социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгдээгүй. Энэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг механизаторнуудай культурна ажабайдалай услови муу. Эдэ хоолыень зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүй.

Колхозой таряанажалай бусад бригаданууд иимэрхүү байдалтай. Таряанажалай № 5 бригада морин плугуудые хахалалгада һая гаргажа байна.

Саг ошожол, агротехническэ эрхим болзорнууд үнгэржэл байна. Аймагай партийна, советскэ хүдөө ажахын органууд эрид хэмжээнүүдые абажа, энэ колхозой тарилгын хүдэлмэриин темпые түргэдхэхэ ёһотой.

Б. Мунгонов,
(манай тусхай корр).

Һайнаар хүдэлмэрилнэ

…анскын аймагай Молотовой …жэтэ колхоз хабарай поле… хүдэлмэридэ һайнаар бэлэд… тарилгаа эмхитэйгээр ябуул… байна. Тарилгадаа минеральна …тагай үтэгжүүлгэ оруулаа. …ково агроном нүхэр Березовс… хүтэлбэреэр гранулированна …үүлгэ эндэ бэлэдхэжэ байна.

…лхозой таряанажалай № 1 …дын поли дээрэ нүхэр Черных … тракторна бригада һайнаар …мэрилнэ.

… Кировэй нэрэмжэтэ колхо… поли дээрэ хүдэлмэрилдэг …рист Бабинцев тарилгын хүдэлмэриин түрүүшын үдэрһөө эхилээд ажалай һайн үльгэр жэшээ харуулан хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Бабинцев һүниин халаанда культиваци хээд, үдэрынь тарилга хэнэ. 4 үдэр соо энэ тракторист 60 гектар газарта тарилга хэһэн байна. Нүхэр Бабинцевай халаанда сеяльщигээр хүдэлмэрилдэг нүхэр Власов 600 гектар газарта тарилга хэхэ уялга абаад, хэлэһэн үгэеэ бэелүүлхын тула оролдосотойгоор ажаллана. Нүхэр Бабинцевай колесно трактор ямаршье һаатаалгүйгөөр, һайнаар ябана.

Д. Семенов.

Агротехникэ бүдүүлигээр эбдэнэ

МУХАРШЭБЭР. (Манай корр). Суулгын МТС-эй нүхэр Казарикинай тракторна бригада Маленковой нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилнэ. Энэ бригадынхид агротехникын заабари бүдүүлигээр эбдэнэ. Эдэнэр 55 гектар газар хахалха зуураа, ехэ забһар гаргаһан байхадань тус колхозой түрүүлэгшэ энээниинь шалгахадаа голоһон байна. Гадна нүхэр Зайковай хүтэлбэриллдэг бригадынхид шушуурнуудаа хахалангүй орхижорхино.

Мүн Зандинай сельсоведэй Кировэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Кушнарёв) тарилгын хүдэлмэрине тон удаанаар ябуулжатаяа хамта 11 гектар газарта гараар тарилга хэһэн байха юм. Гадна энэ колхоз хүрэнгынгөө орооһо хороор угаангүй тарижа байна. Тус колхоз майн 15 болотор 2223 гектар газарта орооһото культурануудые тариха байһан аад, майн 7 болотор минил 201 гектарта таряад байна.

Агротехникын заабаринуудые бүдүүлигээр эбдэхэ ябадал аймагай бусадшье колхозуудта үзэгдэнэ. Жэшээнь, Суулгын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ энэ МТС-эй нүхэр Хандажаповай тракторна бригада хүдэлмэрилнэ. Тиихэдээ орооһоёо шоройдо халта булажа, муугаар, гүйхэнөөр тарина. Орооһоёо 8 сантиметр гүнзэгытэйгөөр тариха ёһотой аад, минил 5 сантиметртэ тарижа ябана.

Тус станцинн директи (директор нүхэр Дашиев) бүхы тракторнуудаа хүсэдөөр ашаглаха хэмжээ абанагүй. Машинануудынь бултадаа нэгэл халаанда хүдэлмэрилнэ. Тракторна бригадануудынь хүдэлмэрээ часай графигаар эмхидхээдүй, техническэ муу заһабаригай дээрэһээ ба бусад элдэб шалтагаанһаа тракторнуудынь ходо зогсоогдоно. Жэшээнь, Калининай, Андреевэй нэрэмжэтэ колхозуудта майн 4—5-да горючигүй дээрэһээ хэдэн тракторнууд удаан саг соо һаатаһан байна.

Эдэ мэтын дутагдалнуудые усадхажа болохоор байгаа. Теэд, МТС-эй дирекци эдэ дутагдалнуудые усадхахын тула зохихо хэмжээнүүдые абанагүй. Полевой хүдэлмэрине һайн шанартайгаар үнгэргэхын түлөө МТС-эй дирекцишье, тэрэнэй харьяата колхозуудшье түбхын түрүүндэ тэмсэхэ ёһотой.

Б. Дымбрылов.

Севообородой урэ иимэ

Кабанскын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Шевелевой хөөрөөнһөө

…оо таридаг политой севооборот колхоздоо бэелүүлжэ эхилһэн…ай хойшо табан жэл үнгэрөө. …алиһаа хайра гуйхагүйн тула…эрһэн энэ үе соо эсэхэ сулэдэнгүйгөөр хүдэлмэрилжэ, … ургаса абалгаар нилээд ехэ …ануудые түйлаабди. Жэл… жэлдэ орооһото культурануу…дэр баян ургаса хуряанабди. … тарижа, ниитын малда тэ… база байгуулагдаа. 1950 он… эхилжэ севооборотой ёһоор … полинуудтаа культурануудые …лэн тарихатаяа хамта, ногоо… политой севооборотые гүй…бэелүүлээбди.

…ооборотые бэелүүлжэ эхил… ямар ямар хүдэлмэри хэжэ … байгаабибди? Нэн түрүүндэ, колхозойнгоо агроном нү…муевай хүтэлбэри доро, ар… бүхы гэшүүдэй хабаадалга…ар хоёр севооборот бэелүүлхэ …үсэб зохёогоо һэмди. Тэрэ…энииинь долоон польно, …хинь найман польно юм, хо… арбан польно болохо байна.

…оон польно севооборот дээ…ультурануудые удаадахи гурн…элгүүлэн тарихаар баталаг… байгаа гэбэл: нэгэдэхи поли…ар, хоёрдохидо—шэниисэ ба … хара пар, гурбадахида …жэлэй ногоо тарилгатайгаар … дүрбэдэхи ба табадахи …удта — олон жэлэй ногоо…, зургаадахида — шэниисэ, …охидо—овёс болоно. Нигэ…жэ, культурануудые тариһан ба нэлгүүлһэн ябадал газарай хүрьһэнэй үрэжэлые дээшэлүүлхэ арга боломжо бидэндэ олгоһон байна.

Севооборотто орохо таблицын аймагай хүдөө ажахын органуудаар баталагдахатай сасуу, артельдэмнай гүрэнэй үгэһэн үнэтэ бэлэгые—ногооной 4 центнер үрһэ асараа һэмди. Тэрэ үрһые абаад байхадаа, Ехэ орондоо энэ бэлэгынь хэзээ нэгэ бусаахабди, теэд тэрэ үдэрэй болотор хүшэр хүндэ замуудые дабажа гарахабди гэжэ һайн мэдэһэн байгаабди.

Ногооной таригдаха болоһон эдэ полинуудта түрүүшын ба удаадахишье жэлнүүдтэнь үндэһэ багатай пырей болон люцернэ тариха гэжэ шиидээ һэмди. Юундэ энэ ногоо тариха гэжэ шиидэһэн байгаабибди? Ушарынь Вильямсын һургаалай ёһоор, хүрьһэнэй структурые һэргээн бодхоолгодо гэхэ гү, али тэрэнэй үрэжэлые ехэ болгохо ябадалда гансал олонжэлэй бобово ба залаата ногоонуудые холин тарилга хэрэгтэй байгаа. Эдэ ногоонууд хадаа газарай хүрьһэндэ олон янзаар нүлөө үгэхэ зуураа, бэе бэеэ шухала нэмэлтэ үгэдэг байна. Жэшээнь, люцернэдэ дүтын бобово ногоонуудыешье абаад үзэе. Тэдэнэр газарта гүнзэгыгөөр оронхой таһардаггүй үндэһэтэй юм. Заримдаа үндэһэнииинь хоёр метр хүрэтэр доошоо ороһон байдаг. Тиимэ болохолоороо, бобово ногоонууд хадаа хүрьһэнэй гүнзэгы соохи шэмые (ехэнхидээ кальци) бэедээ татажа абадаг байна.

Залаата ногоонууд (тэрээндэ үндэһэ багатай пырей оролсохо) бобово культурада орходоо 15—20 сантиметр хүрэтэр ута үндэһэтэй, тэрэнь ехэ олон һалаатай байдаг, тиигэжэ газарай хүрьһэнэй дээдэ талые ехэ бэшэ хубинуудаар эзэлдэг байна. Бобово ногоонууд үжэхэлөө, газарта үтэгжүүлгэ үгэдэг, тэрэнь нимгэхэн структуратай хүрьһэ бии болголгодо мүн лэ туһалдаг байха юм.

Эдэ бүхые хараадаа абан, холимог ногоотой люцернэ болон үндэһэ багатай пырей өөһэдтөө тариха гэжэ шиидээ һэмди.

Түрүүшын жэлдэ эдэ ногоонуудһаа, үндэр ургаса абтаагүй һэн. Юуб гэхэдэ, тэдээниие ургуулха талаар агротехникые дүүрэнээр шудалаагүй байгаа һэмди. Хойто жэлынь ургасань хоёр дахин дээшэлээ һэн. Үшөө нэгэ жэл үнгэрөөд байхада гэхэ гү, али 1949 ондо тариха үрһэеэ хааха һаа гадна, бусад колхозуудта худалдаха үрһэтэй болоо һэмди. Мүн гүрэндөө үриеэ түлэһэн байнабди. Севооборотто ороһон түрүүшынгээ жэлдэ орходоо нёдондо жэлдэ арба дахин ехэ иимэ үрһэ гүрэндөө тушаагаабди. Гүрэндэ тушааһан энэ үрһэнэйнгөө түлөө хэдэн мянган түхэриг мүнгэ, зуу гаран центнер орооһо, гурбан зуу гаран центнер үбһэ абаа һэмди.

Үрһэнэй иимэ үндэр ургаса абахадамнай манда юун туһалааб? Энээндэ хоёрхон үгөөр харюусахада, агротехникые зүбөөр бэелүүлгэ туһалаа. Агротехникын эрилтые сахингүйгөөр ногоо тарибал ямаршье туһа гарахагүй, харин үлүү ехэ ба үрэ багатай ажал хэгдэжэ, мүнгэн зөөри ба саг дэмы гаргашалагдаха байна гэжэ манай дүй дүршэл дээрэһээ элитээр харагдана.

Нэн түрүүндэ, ногооной тарилгада шииг нойто бариха тэмсэл хэнэбди. Полевой ногоонууд хадаа бусад ямаршье ургасануудта орходоо шииг нойтондо үлүү ехэ дуратай юм. Тиимэһээ, хабар эртэ һайрамай уһа барижа, тэрээгээрээ ногоонойнгоо тарилгые уһалдаг болообди.

Тиихэдэ, тарилгада нэмэлтэ тэжээл хэлгэ мүн лэ агротехническэ хэмжээнүүдэй нэгэниинь мүн. Нэмэлтэ тэжээлдэ нютагай ба минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хэрэглэдэг байнабди. Нэмэлтэ тэжээл хабар эртэ, тайлбарилан хэлэхэдэ, тарилгын ехээр шииг нойто хэрэглэжэ байхадал хэдэгбди.

Мүн хабар эртэ үшөө нэгэ шухала хүдэлмэри бидэнэр хэдэг байнабди гэбэл: газарһаа таряанай һаяхан гаража байхада борнойлдогбди. Борнойлго хоёр дахин хэжэ, хүрьһые бамбайлгахада үрһэниинь һаад тойбогүйгөөр, түргэнөөр ургадаг юм. Тиихэдэ, тарилгаяа буртаг үбһэнһөө дахин сэбэрлэдэгбди. Тариһан ногоогоо хуряаха техникые удаан саг соо шудалжа ядаа һэмди. Жатка ба косилкаар сабшахада, үрһэниинь ехээр гээгдэдэг байгаа һэн. Тиихэдэ комбайнаар хуряахадамнай мүн лэ гээлтэтэй байгаа. Зүгөөр комбайные доогуур бэшэ, харин дээхэнүүр хададаг болгоходомнай, гээлтэгүйгөөр хуряаха арга олгоһон байна.

Нёдондо жэлдэ га бүриһөө 67 центнер ургаса абаа һэмди. Тэрэнэй 20 центнерыень үрһэндэ хаажа, 37-ень гүрэндөө тушаагаабди, арбыень аймагайнгаа колхозуудта худалдаа һэмди.

Травопольно тарилгада бусад ямар юумэнүүдые хэдэг тухайгаа богонихоноор хэлэхэ байнаб. Түбхын түрүүндэ, хүрьһэ элдүүрилгэдэ онсо анхаралаа хандуулнабди. Тиимэһээ, газар хахалалга һайнаар хэдэгбди. Хахалалгын шанарһаа орооһото культурануудай ургаса ехээр дулдыдаха байна. Тиимэһээ, газар хахалалгые агротехникын заабаритай дүүрэн зохилдуулан хэнэбди. Хэдэн олон жэлдэ гансал парта ба намарай парта тарилга хэлэг болонхойбди. Үни хада хориглоһон, хабартаа пар хахалжа, тарилга хэдэг ябадал манайда үнинэй орхигдонхой. Травопольно тарилга хэжэ эхилһээр тарилгынгаа газарые гансал предплужниктай плугаар, тогтоогдоһон гүнзэгыень баримталан хахалнабди.

Газарай шииг нойтые хамгаалхын, буртаг үбһэ үгы хэхын ба хүрьһэнэй үрэжэлые һайжаруулхын тулада үндэһэндэ лущени хэлгэ, тарилгын урда тээхи борнойлго, культиваци хэлгэ гэхэ мэтын хүдэлмэринүүд манайда тон үргэнөөр хэгдэдэг болоо. Ургасые дээшэлүүлхын тулада нютагай минеральна үтэгжүүлгэ тон ехээр хэрэглэдэг байнабди. Хэдэн жэлдэ гансал сортовой ба шэлэмэл үрһөөр тарилга хэнэбди. Хабартаа үрһэеэ тарилгын кондицида хүргэнэбди, мүн яровизацилжа ба агаараар дулаасуулжа шанаржуулдаг байнабди. 1948 ондо 50 га газар дээрэ хэрээһэлүүлжэ тариха туршалга хээ һэмди. Тэрэмнай һайн үрэ үгөө һэн. Мүнөө жэлдэ 170 га дээрэ хэрээһэлүүлэн тарихабди.

Хэрбээ 1945 ондо гэхэ гү, али севооборотто орохынгоо урда жэлдэ гектар бүриһөө 8,3 центнер ургаса абаһан байгаа һаа, 1949 ондо байгаалиин условиин хэды муу байбашье һаань, га бүриһөө 11,4 центнер хүрэтэр ургаса абаа һэмди. Мүнөө жэлдэ га бүриһөө 14,5 центнерһээ доошобэшэ орооһо, тиихэдэ ногооной үрһэ тариһан бүхы талмайһаа га бүриин 100 центнер абаха зорилготойбди.

Энэ жэлдэ хабарай полевой хүдэлмэринимнай 80 гаран процентнь тракторнуудаар дүүргэгдэхэ юм.

Өөрынгөө хөөрэлдөө дүүргэхэ зуураа, иигэжэ хэлэхэ байнаб: травопольно системые газартаряаланда нэбтэрүүлгэ—Эсэгэ ороной наукануудай агууехэ түйлалта хадаа ургаса дээшэлүүлгэдэ айхабтар ехэ резервүүдые бидэндэ үгөө. Севооборотые хүдөө ажахын артель бүхэндэ нэбтэрүүлжэ болохо байһаниие манай колхозой дүй дүршэл баталан харуулна.

Херсонско далайн порт Баховско ГЭС-эй барилгада эльгээгдэхэ ашаануудые бэлэдхэлэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Херсонско далайн порт. Баховско ГЭС-эй барилгада эльгээгдэхэ бэржануудта ашаа тээгдэжэ байна.

(ТАСС-эй фотохронико).

Бүхэсоюзна шанда хүртэбэ

Советскэ патриот Василий Орловой хүтэлбэрилдэг загаһашадай бригада (Яруунын завод) 1951 оной нэгэдэхи кварталай социалистическэ мүрысөөндэ горьтой амжалта туйлаа. Тус бригада загаһа бариха кварталайнгаа түсэб болзорһоонь урид дүүргээд, түсэбһөө гадуур 800 пүүд эрхим шанартай загаһа Эхэ орондоо үгөө.

ВЦСПС болон СССР-эй загаһанай промышленностиин Министерство тус бригадые социалистическэ мүрысөөндэ илагшадай нэгэндэ тоолоод, Бүхэсоюзна гурбадахи шан—3,5 мянган түхэриг шан тэрээндэ үгэбэ.

Энэ үндэр сэгнэлтынь харюуда бригада болбол апрель һарынгаа түсэбые 260 процент дүүргэн, Майн һайндэрые угтаад, мүнөө июнь һарынгаа даалгабарие мүн лэ үлүүлэн дүүргэхын түлөө ажалай вахта үргэлжэлүүлһээр.

Ф. Деминёв.

Бүри һайнаар ажаллахаб

Загаһанай промышленностиин предприятида дүрбэдэхи жэлээ хүдэлмэрилжэ байнаб. Түрүү загаһашадай метод халан абажа, нилээд мэргэжэлтэй загаһашан боложо байнаб.

Жэл бүриингөө даалгабарие дунда жэшээгээр 120—150 процент хүрэтэр дүүргэдэгби. Хэрбээ жэл соо 300 пүүд загаһа бариха түсэбтэй байгаа һаа, 420—450 пүүд загаһа барижа, гүрэндөө тушаанаб.

Дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлые дүүргэлгын дүнгүүд тухай мэдээсэлые советскэ бүхы арадтаяа хамта ехэхэн баяртайгаар угтаа һэм. Энэ түүхэтэ илалтада мининшье оруулалта бии гэжэ һанахадаа, ехээр омогорхонob. Гансал советскэ сүлөөтэ арад, баатар арад иимэ амжалтануудые туйлажа шадаха байна.

Майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, энэ оной 4 һарынгаа түсэбые 150 процент дүүргэн, тус һайндэрые угтаа һэм. Мүнөө мүрысөөгөө үргэлжэлүүлһээрбди.

Минии шэн зоригто ажалые коллективни үндэрөөр сэгнээ. Профсоюзай завкомой гэшүүнээр, загаһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай съезд дээрэ ЦК-гэй гэшүүнэй кандидадаар намайе һунгаа. Энэ үндэр найдабарие габьяата ажалаараа харюулха уялгатайб.

Е. Небаева, Кабанскын загаһанай заводой стахановка.

Залуу эрдэмтэд

Александра Тантятова Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ пединститутые эрхим һайнаар дүүргэһэнэй һүүлдэ, Москва ошожо аспирантурада һураһан юм.

Байгша оной апрель соо нүхэр Тантятова «Бурят-Монголой арадай уранзохёолшо Хоца Намсараевай творчество» гэһэн темээр филологическа наукануудай кандидадта диссертаци бариба.

Мүн тэрэнэй нүхэр басаган Ленинградска университедэй аспирантка Елизавета Баранникова мүн лэ кандидатска диссертаци амжалтатайгаар баряа. Мүнөө эдэ залуу эрдэмтэд түрэл Бурят-Монголдоо ажаллахаяа ерэнхэй.

Б. Павликов.

Хүндэтэй үбгэжөөл

61-тэй модошо дархан Цыденжап Ширабон Эгэтын МТС-эй (Ярууна) коллектив соо хүндэтэй юм.

Нүхэр Ширабоной гараар нилээд ехэ юумэн хэгдэнхэй. Хүдөө ажахын машинануудые хадагалха ба заһабарилха гараж баригдаа. Гаражай барилгын хүдэлмэрие нүхэр Ширабон хүтэлбэрилбэ.

Мүнөө нүхэр Ширабон МТС-эйнгээ хүдэлмэрилэгшэдэй гэрнүүдые заһабарилжа байна.

Ц. Мункуев.

Эрхим хонишон

ЯРУУНА. Үльдэргын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хонишон Ш. Жигжитов даажа байһан хонидоо һайнаар ондо оруулба. Тэрэнэй хаража байһан 471 толгой хонидһоо нэгэншье гарзада ороогүй.

Мүнөө нүхэр Жигжитов 110 эхэ хонидһоо 114 хурьга абаад, бүтэн бүринөөр түлжүүлжэ байна. Колхозойнь бусад хонишод эрхим хонишон Ш. Жигжитовһээ жэшээ абан хүдэлмэрилнэ.

Ц. Жамсаронов.

Артистнууд Хэжэнгэдэ

Гүрэнэй Бурят-Монголой передвижной драматическа театрын артистнар Яруунын ба Хоринн аймагуудаар ябаад, һаяхан Хэжэнгын аймаг ерэбэд.

Тэдэнэр программа зүжэг, концертнүүдые амжалтатай табижа [illegible]

Б. Доржиев.

Үнэтэ ангай гүлгэд

Выдринскэ агнууриин ажахын (Кабанск) халтар-хара үнэгэд апрелиин 28-һаа гүлгэлжэ эхилээ. Мүнөө үнэтэ ангай 100 шахуу гүлгэд абтанхай. Олонхи үнэгэдынь 5-һаа үсөөн бэшэ гүлгэдые гаргана.

КАБАНСКЫН АЙМАГТА

ҺАРЫНГАА ТҮСЭБ ҮЛҮҮЛБЭ

«12 декабря» гэжэ олзоборилгын артель (директорынь нүхэр Корнев) Майн урда тээхи мүрысөөндэ хабаадалсан, апрель һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ. Артелиин сабхи оёдог цех һарынгаа түсэбые 200 процент дүүргэжэ, коллектив соогоо мүрысөөнэй түрүү һуури эзэлээ. Апрелиин түсэбые 150 процент дүүргэһэн оёдолой цехынхид хоёрдохи һуурида гараа.

Мастернууд нүхэд Ескин, Юзик, Киянчук ба бусад продукциин эрхим шанарай түлөө тэмсэхэ зуураа, нормонуудаа холо үлүүлэн дүүргэнэ.

АГИТАТОРНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

Аймагай колхозуудта хабарай тарилга түлэб дундаа ябажа байна. «Красноармеец» колхоздо агитаторнууд Суранов, Пушкарева, Федорова гэгшэд тарянажалай, тракторна ба огородно бригадануудта ошожо, агитационно-ниитын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Тэдэнэр ажалай түрүү метод тухай, солото таряашадай дүй дүршэл ба мичуринска түрүү наука тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ, газетын һониннуудые колхознигуудта уншажа үгэнэ.

ҺУРАГШАД КОЛХОЗДО ТУҺАЛНА

Брянска долоонжэлэй һургуулиин 5—7 классуудай һурагшад «Красное знамя» колхозые шефтээ абаһан байна. Пионервожата Зелинскаягай хүтэлбэри доро һурагшад лозунг ба плакадуудаар полевой стануудые шэмэн гоёогоо.

Мүн тэдэнэр колхознигуудта хүдэлмэриинь һүүлдэ газетэ ба журналнуудһаа материалнуудые уншажа үгэнэ. Гадна, һурагшад тус колхозой залуу малнуудые харууһалалсажа, малшадта ехэ туһаламжа хүргэнэ.

М. Савельев.

СПОРТИВНА ХРОНИКО

Хүнгэн атлетикээр мүрысөөн

Хүнгэн атлетикээр республикын түрүү һууриин түлөө хабарай мүрысөөн дүүрэбэ. Тус мүрысөөндэ городууд ба аймагуудай 145 спортсменүүд хабаадаа.

Командна түрүү зэргые «Искра» обществын спортсменүүд, 2-дохи һууриие ПВЗ-гэй «Локомотив» ба 3-дахи һууриие «Спартак» обществонуудай коллективүүд эзэлээ.

Аймагуудай группа дотор Иволгын аймагай физкультурнигуудта дамжуулгын кубок барюулагдаа.

Классическа барилдаан

Классическа барилдаагаар БМАССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн һаяхан болоожо дүүрэбэ. Мүрысөөндэ Улан-Удэ ба Городок городуудай, Тарбагатайн аймагай хамта-16 барилдаашад хабаадалсаа.

Бэеынгээ шэгнүүрэй категоринуудаар барилдаашад Пасечник, Савельев, Медведев, Зонхоев гэгшэд («Наука» обществоһоо) илажа гараһан байнад.

А. Игумнов.

Футболоор блиц-турнир болобо

Майн 6-да Улан-Удын «Динамо» гэжэ стадион дээрэ спортивна сезоной нээлгэдэ зорюулагдан футболоор городской блиц-турнир үнгэргэгдөө. Энэ мүрысөөндэ городой футболистнарай 12 эрхим команданууд хабаадалсаа.

«Динамо» ба «Байкал» обществонуудай футболистнар финальна матчда уулзажа, хатуу шанга туладаануудые хээ. Тэдэнэр 1:1 гэһэн тоотойгоор тэнсээ. Гэбэшье, динамынхид эстафетэдэ амжалта харуулһан дээрэһээ түрүү һуури оложо шадаа. Тиигэжэ «Динамын» команда физкультура ба спортын Городской комитедэй грамотаар ба кубогоор шагнагдаһан байна.

Е. Николаев.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой заседани нээгдэбэ

КОПЕНГАГЕН, майн 5. (ТАСС) Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой заседани мүнөөдэр Копенгагенда нээгдэбэ.

Бюрогой заседанида: Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй орлогшо-түрүүлэгшэ Гавриэль д'Арбусье (Хара Африка), д-р Мсханлал Атазя (Инди); профессор Бернал (Англи); архитектор Абдер-Хаман Бучама (Алжир); урдын министр Пьер Кот (Франци); госпожа Дэвис (Англи); уранзохёолшо Илья Эренбург (СССР); министр байһан Ив Фарж (Франци); теологиин профессор Иосиф Громадка (Чехословаки), профессор Леопольд Инфильд (Польша); профессор Феликс Иверсен (Финлянди); уранзохёолшо Александр Корнейчук (СССР); профессор Д. Д. Косамби (Инди); министр госпожа Ли Дэ-чуань (Хитад); сенатор Эмилио Серени (Итали); Гуляев (СССР) гэгшэд ерэһэн байна.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой заседани тухай коммюнике

КОПЕНГАГЕН, майн 5. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой заседаниин дүүрэхэдэ коммюнике толилогдоо, тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«1951 оной майн 5-да Копенгагенда Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой заседани нээгдээ.

Өөрынгөө заседаниинууд дээрэ Бюро хадаа агууехэ табан державануудай: Америкын Холбооото Штадуудай, Советскэ Союзай, Хитадай арадай республикын, Великобританиин ба Франциин хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулхын түлөө уласхоорондын кампаниин хүгжэлтын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ байна.

Уласхоорондын байдалай хурсадалгын энэ үедэ Бюро хадаа Эб найрамдалай Пакт баталуулхын түлөө кампаниие шангадхаха шухала хэмжээнүүдые зохёохо байна. Тус кампани шэнэ дайнай үргэжэ байгаа аюулые зайлуулха ёһотой.

Агууехэ державануудай хоорондо зүблэрэлгэ туйлаха зам дээрэ бэрхэшээлнүүдэй тохёолдожо байхада, агууехэ табан державануудай хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулхын түлөө кампани халаа эб найрамдал тээшэ арадуудай хүсэтэ эрмэлзэлгые харуулха байна».

Румынска хүдэлмэришэнэй партиин 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани

БУХАРЕСТ, майн 5. (ТАСС). Румынска хүдэлмэришэнэй партиин 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани Румынска арадай республикын науканудай Академидэ Румынска арадай республикын науканудай Академиин Хүндэтэ президент К. Пархоной түрүүлэлгэ доро үсэгэлдэр болобо.

Науканудай Академиин президент Траян Савулеску Румынска арадай республикын наукын ба культурын хүгжэлтэдэ Румынска хүдэлмэришэнэй партиин үүргэ тухай элидхэл хэбэ.

Академик А. Тома Румынска хүдэлмэришэнэй партида зорюулагдаһан шэнэ шүлэгөө уншаа.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада Корея дотор гар табина

ПЕКИН, майн 4. (ТАСС). Пхеньянһаа Синьхуа агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, агууехэ табан державануудай хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада Корея дотор апрелиин 25 хүрэтэр 1.374 мянган хүн гар табиһан байна.

Эб найрамдал хамгаалха Корейскэ комитет ороной бүхы хүн зоной түлөөлэгшэдһөө 19 мянга шахуу бэшэгүүдые абаа. Бэшэгүүдэй авторнууд бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө, сүлөөрэлгын дайнда илахын түлөө тэмсэхээр эрид шиидэнхэй байһанаа мэдүүлбэд.

Французска Национальна суглаанай юстициин ба хуули гаргалгын асуудалнуудые эрхилхэ комисси

ПАРИЖ, майн 4. (ТАСС). «Либерасьон» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Франциин Национальна суглаанай юстициин ба хуули гаргалгын асуудалнуудые эрхилхэ комисси хадаа дайнай пропаганда хориихо тухай хуулиин проектые хаража үзөө. Тус проектые прогрессивнэ республиканецуудай союзай парламентска группын үмэнэһөө Национальна суглаанай депутадууд Эммануэль д'Астье де ла Вижери, Пьер Кот, Жильбер де Шамбрэн, Робер Шамбейрон ба Шарль Серр, коммунистическэ партиин парламентска группын үмэнэһөө депутадууд Шарль Тийон, Лоран Козанова, Андре Пьеррар гэгшэд оруулһан байна.

Хуулиин энэ проектын түрүүшын хоёр статьянууд комиссяар абтаа, тэдээн соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Ниитын газарнуудта худалдагдадаг, тараагдадаг гү, али табигдадаг хэблэлэй гү, али бэшэгэй текстнүүдээр, бүгэдэниитын харахаар табигдаһан, плакадуудаар ба афишануудаар мүн үгөөр, хашхаралдаагаар гү, али заналтаар, мүн бэшэгээр гү, али хэблэлээр:

1) уласхоорондын зүриишэлдөөнүүдые шиидхэхэ зэбсэг гү, али экономическа, социальна болон политическэ бэрхэшээлнүүдые шиидхэхэ хүсэлтэй зэбсэг болгон агрессивнэ дайнда уряалһан ба

2) дайнда тухирха, арадуудай хоорондо зэбүүрхэн дурагүйтэлгэ үүдхэхэ зорилготойгоор зорюута хазагайруулагдаһан гү, али худал мэдээнүүдые тарааһан гү, али дамжуулһан хүн бүхэн

дайнай пропаганда болохо гэмтэ хэрэг хэһэн зэмэтэн гэжэ сонсхогдохо ба 1881 оной июлиин 29-нэй хуулиин 27-дохи статьягай ёһор хэһээгдэхэ байна».

Агрессорые тодорхойлһон ба хүнүүдые олоор усадхалгын зэбсэг хэрэглэлгые хориһон статьянууд комиссяар буруушаагдаа.

Итальянска правительствын империалистическэ эрилтэнүүд

РИМ, майн 4. (ТАСС). Италиин гадаадын хэрэгүүдэй Министерствын «Эстери» гэжэ официозно журнал редакционно статья толилон, Албанида эсэргүү империалистическэ удхатай эрилтэнүүдые табиба. Жэшээлхэдэ, Албанида. Италиин түлэхэ репарацинуудта хамаарха талаарнь эбэй договорые дахин хаража үзэхэ тухай эрилтэ хэгдэнэ.

Капиталай сронуудтахи забастовкын хүдэлөөн

Империалистическэ лагериин оронуудай экономикые милитаризацилга хадаа ажалшадай материальна байдалые үдэр бүри муудуулна. Өөһэдынгөө правительствонуудай харша политикада харюу болгон, капиталистическэ оронуудай ажалшад забастовкын хүдэлөөе шангадхана.

Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, майн 3-да Манчестерэй 2.000 гаран докернууд хадаа неделиин урда тээ хоёр хүдэлмэришэдые хүдэлмэриһөөнь гаргаһанай һүүлээр эхилһэн забастовкоёо үргэлжэлүүлхын түлөө голосовалаа. Профсоюзна хүтэлбэрилэгшэд хадаа хүдэлмэришэдэй эрилтэнүүдые предпринимательнуудай хангаха хүрэтэр хүдэлмэри хэхэеэ арсахыень Глазгогой 3.000 докернуудые уряалба.

Докернуудай забастовкые таһалдуулхын тулада Шэнэ Зеландиин правительство порт бүхэндэ хэхаралгын профсоюзуудые байгууһан байна. Австралийска морягууд Шэнэ Зеландиин портнуудта орохогүй гэжэ морягуудай австралийска союз соносхобо.

Латинска Америкын оронуудта ажалшад экономическа эрилтэнүүдээ хамгаалан, дайнай ба үлэсхэлэнгэй политикада эсэргүү тэмсэнэ.

Ассошиэйтед Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Гаваньда ба Кубагай бусад портнуудта ашаа тээгшэ 7 мянган хүдэлмэришэд забастовко хэжэ эхилбэ. Тэдэнэр салин хүлһые 40 процентээр дээшэлүүлхые эринэ.

(ТАСС).

СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЕН[НА] ДЕЛЕГАЦИ ПРАГА Е[РЭБЭ]

ПРАГА, майн 5. (ТАСС). Чехословакиие Советскэ Армиин сү[лөөлһэнһөө] 6 жэлэй ойн һайндэртэ б[ааяр] сахаар советскэ правительств[енна] делегаци мүнөөдэр Прага ер[эбэ]. Советскэ Союзай Маршал И. [С.] Конев, СССР-эй гадаадын хэрэг[үү]дэй Министрын орлогшо В. [А.] Зорин ба РСФСР-эй гэгээр[элэй] Министрын орлогшо Л. В. Ду[бро]вина делегациин составта ор[оо].

Чехословакиин премьер-мини[стр] Антон Запотоцкий амаршалгы[н үгэ] хэлэбэ.

Харюу үгэ соогоо Маршал [Ко]нев иигэжэ хэлээ:

«Хүндэтэ нүхэд! Чехословак[иин] алдарта столица—Прага ер[эхэдээ] советскэ делегаци фашистска [эзэр]лалтаһаа чехословацка гүрэ[н] ба тэрэнэй столица Прагые [сүлөө]лөөлһэн, мүн гитлеровскэ Гер[ма]ниие илаһан үдэрэй ойтой да[йн найр]амдуулан, Советскэ правитель[ст]вын, большевигүүдэй коммуни[сти]ческэ партиин Центральна Ко[ми]тедэй ба советскэ арадай үмэн[һөө] Прага городой гражданинуудта[,] Чехословакиин арадуудта халу[ун] амаршалга хүргэнэ.

Чехословакиин арадуудтай б[атa] бэхи хани барисаанай холбоо[ные] советскэ арад тэдэниие үнэн [сэдь]хэнһөө амаршална, социали[змын] үндэһэ һуури байгуулгадань ш[энэ] амжалтануудые хүсэнэ.

Чехословацка республи[кын] ажалшадта ахадүүгэй халуун [ам]эндэ!»

Чехословакиие советс[кэ] армиин сүлөөлһэнһөө[] хойшо 6 жэл гүйсэһэн[эй] ойдо зорюулһан баяр[ай] заседани Прагада боло[бо]

ПРАГА, майн 5. (ТАСС). Чехословацка арад өөрынгөө ор[он]ые героическа Советскэ Армиин [сү]лөөлһэнһөө хойшо 6 жэл гүй[сэһэ]нэй ойе туйлай ехэ дэбжэлт[эй]гээр тэмдэглэжэ байна. Ойн б[айда]та зорюулагдаһан баярай засе[да]ни Прагада, национальна теат[р]һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэһэн [зал] соо мүнөөдэр болоо.

Президиумэй столой саана [рес]публикын президент Клемент [Гот]вальд, премьер-министр А. За[по]тоцкий түрүүтэй Чехословак[иин] правительствын гэшүүд, Чехо[сло]вакиин коммунистическэ пар[тиин] генеральна секретарь Ру[дольф] Сланский, Советскэ Союзай [Мар]шал И. С. Конев түрүүтэй С[ССР-]эй правительственна деле[гаци,] Польшын, Венгриин, Румы[ниин,] Болгариин, Албаниин ба Гер[ман]ска Демократическа республи[кын] правительственна делегаци[нууд] һууна. Мүн зал дотор Чехо[слова]киин политическэ ба обществ[енна] элитэ ехэ ажал-ябуулагшад [һуу]над. Ложонуудта СССР-һээ Чехо[]словакида байгаа посол нүхэр [Си]лин, Хитадай Арадай республи[кын,] арадай демократиин оронууд[ай,] Германска демократическа рес[пуб]ликын дипломатическа түлө[өлэг]шэд һууринуудые эзэлэнхэй.

Үгэ хэлэһэн А. Запотоцкий [...] түрэлтэниие гитлеровскэ хюда[]һаа хамгаалгада, Чехослов[акиие] немецко-фашистска булимта[] шадһаа сүлөөлгэдэ бүхы дэлх[эйн] ажалшадай гениальна вождь [ба] багша нүхэр И. В. Сталинаар [хү]тэлбэрилүүлһэн Советскэ Со[юз] бэелүүлһэн түүхэтэ үүргые тэм[дэг]лээ.

Һүүлээрнь, нэрьемэ альгата[] гаар угтагдан советскэ прави[тель]ственна делегациие толгойл[һон] Советскэ Союзай Маршал И. [С.] Конев үгэ хэлээ.

Заседанида хабаалагшад, И. [В.] Сталинда эльгээхэ баярай бэш[эгэй] текстые тон ехэ дэбжэлтэтэй[гээр] баталан абаа.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛА[ВНА] КОМАНДОВАНИИН МЭДЭ[ЭСЭЛ]

ПХЕНЬЯН, майн 7. (ТАС[С]). Арадай армиин частьнууд Хит[адай] һайндуратанай отрядуудтай н[ягта] харилсаатайгаар ябажа, ф[]фронтнууд дээрэ дайсанай ко[нтр]атакануудые амжалтатайгаар [] дэргэнь сохижо, тэрэнэй хүн[] ба техникэдэ ехэ гээлтэ хоролто[] дые ушаруулжа байна гэжэ Ко[рей]скэ Арадай-Демократическа [рес]публикын Арадай армиин Гла[вна] командовани мүнөөдэр мэдээ[снэ].

Зүүн эрье лээрэ мүнөөдэр [Ара]дай армиин частьнууд дайсанай самолёдые буудажа унага[а.] Пхеньянай районлдо Арадай [ар]миин зенитнэ частьнууд «В-[29]» гэжэ хоёр самолёдые буудажа у[на]гаагаа, 5 летчигууд плендэ аб[таа].

Харюусалгата редак[тор]
Б. А. ОЧИР[ОВ]

Адрес редакции г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции редактора—23 заместителя редактора—7-85, отв. секретаря — 3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта —4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем — 6-84. Для междугородных переговоров — 16.

Н 03590. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.